

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt LXI. Quos Deus maximè sinat sine pœnitentia, in peccatis suis emori; & quos Magistratus punire debeat, ne ob eos communitas patiatu?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

Lobbetius.
D6, 2. quadr.
9. 5.

homo. Utillissimi igitur documenti loco est historia, quam Lobbetius recenset de S. Iohanne Euangelista, qui maximo desiderio flagrabat Virginis Matris Christi, jam in celo existentis, intuenti. Et stetit se illi Virgo, cui sub cruce erat commendatus. Neque videndam dumtaxat, sed audiendam etiam se exhibuit, ac bene longum cum illo sermonem instituit de cruciatibus Christi, quos illa in monte Caluarie cordi suo impressisset, tamquam gladium à Simeone prædictum. Ad extremum adiecit, Filium suum IESUM ei, qui jugiter Passionem Domini meditaretur, has tres prærogativas concessisse. 1. Ut, antè quàm è viuis excederet, feruentissimæ contritionis actum omnium peccatorum, illi impetraret. 2. Deiparam illi in agone extremo, præsidio futuram; quam pròinde non frustra quotidie salutantes dicimus: Ora pro nobis peccatoribus, nunc & in hora mortis nostræ. 3. Filium Matri transcripsisse omne jus quiduis pro illo impetrandi. Adedò non modò dignum est, ut quæ pro nobis pertulit Filius, grata mente recolamus, sed etiam Matri acceptum, ut quos illa cordi suo impressit Seruatoris nostri dolores, etiam nos ipsi nobis imprimamus. In quam rem facit pia illa consuetudo eorum, qui in oratorio, aut Musæo suo, semper ante se habent Imaginem crucifixi, vnde & discant Dominicæ Passionis non obliuisci, & quas cogitationes, dum morituræ eamdem effigiem aspiciant, debeant exercere.

CAPUT LXI.

Quos DEVS maximè sinat sine pœnitentia, in peccatis suis, emori; & Magistratus punire debeat, ne ob eos communitas patiatur?

J.
Matth. 17. 4.

Isa 48. 22.

MNES, qui de celo audiunt, vellent esse beati, dicuntque: *Bonum est, nos his esse:* sed non omnes volunt facere id, per quod fiant beati. Sicut omnes optant pacem, at non omnes volunt præstare id, per quod obtineant pacem. *Non est pax impijs, dicit Dominus,* & tamen, qui pacem optant, non colunt pietatem. Ita & ad beatitudinem cœlestem nullus potest pertingere peccator, sine pœnitentia, pœnitentiam tamen

tamen agere pauci volunt. Immo quidam volunt, sed vel alter-
 natim, vel vt simul & pœnitentiam agant, & suas sectentur vo-
 luptates. Quod fieri non posse, Christus clarè docuit, quando
 dixit: *Nemo potest duobus dominis seruire*, Deo scilicet & mundo,
 qui magis sibi contrarij sunt, quàm ignis & aqua. Deus enim
 ait: *Beati qui lugent*, mundus vocat beatos qui gaudent, Deus
 ait: *Va qui ridetis*, mundus ait: *Væ*, qui fletis. Deus ait: *Si*
quis vult post me venire. abneget semetipsum, & tollat crucem suam
quotidie, & sequatur me. Mundus dicit: *Venite, & fruamur bonis,*
quæ sunt, & vtamur creatura tamquam in iuuentute celeriter. Vino
pretioso & unguento nos impleamus: & non pratereat nos flos tempo-
ris Coronemus nos rosis, antequam marcescant: nullum pratum sit,
quod non pertransfeat luxuria nostra. Denique Deus per arctam,
 mundus per latam homines viam & portam ducit; ille sursum,
 iste deorsum. Itaque qui toti sunt in carne, toti natant in vo-
 luptate, ita excæcantur, vt rectum cæli iter non videant, itaque
 duri fiant, vt nullis pœnitentiæ lachrymis molliantur.

Matth. 6. 24.

Luc. 9. 23.

Sapi. 2. 6.

Hoc in exemplo certissimo, & satis recenti docebo, quod
 Anno Christi 1633. is retulit, qui à prologo vsque ad epilogum
 totam tragœdiam coram spectauit, & ipse dramatis pars magna
 fuit, scriptoque rem comprehendit, è quo ego, bona fide, omnia
 percensebo. Ante paucos itaque annos, hac nostrâ ætate, Her-
 bipoli in Franconia, inter Principis Ioannis Adolphi ab Ernberg
 Stipatores ephebus, sanguine nobilis, & familiæ suæ postremus
 fuit: ætate admodum adolescens, moribus ita suavis & affabilis,
 vt ab omnibus amaretur, eratque ita amico erga omnes vultu,
 vt etiam ipse videretur omnes amare. Commendabat illum
 etiam sublime ingenium, & singularis in litteris profectus. Nam
 in schola humanitatis, inter Musarum alumnos, primus erat.
 Neque illi vnicè dumtaxat omnis suorum spes, plurima maio-
 rum cera incumbabat, sed etiam aliorum omnium in se oculos
 trahebat. Addebat & forma gratiam moribus. Nec virtus de-
 fuisset, si iuuenilis ætas constantiæ se se deuinxisset, aut illece-
 bris non succumberet, cerca in vitium. Flere lubet, quoties
 recordor, quàm multi innocentes Angeli in pessimos lurcones
 sint commutati, Et verò illa ipsa elegans forma, quæ iuuenes

II.

Pppp commen-

commendat, præcipitat; vt dubites periculúmne illam, an donum oporteat appellare. Adolescens hic initio probè educatus, neque potator erat, neque aleator; &, quod mireris, neque oriator. Libenter enim litteris operam dabat, ad quas eum natura videbatur genuisse. Legere historiam, pangere carmen, occupatio illius erat, & recreatio. Neque rebus diuinis malè afficiebatur. In templo, cùm oraret, pietatis; in gymnasio, cùm disputaret, alacritatis & modestiæ erat exemplum. Quin & feminarum vitabat familiaritatem, tamquam virtutis & iuuentutis pestem. Quamobrem, si quis egregium iuuenem nominare vellet, Ernestum nominabat. Ita enim vocabatur adolescens. Cognomen, in familiæ honorem, satius est ignorari. Hic talis adolescens audite in qualem deuenit Labyrinthum. Tam formosum, tam cautum iuuenem nullus socius peruersus, nulla procax puella potuit seducere, potuit autem Stygius insidiator præcipitare. Quod hoc modo accidit. Erat tunc Heribipoli nobilis matrona, illi sanguine iuncta. Hæc quodam cognationis iure, eum pro re nata sapiùs è sua domo ad se vocauit, lauteque accepit. Placuit femine sermo, placuerunt mores, sed ante omnia placuit vultus adolescentis; & vt tantò magis omnia placerent, non defuit ex Orco spiritus libidinis, qui gliscentem flammam & languidos ignes sufflaret. Quid fidentis, ô iuuenes, alienis & ignotis, si proximæ vobis cognatæ vestræ insidiantur? Hæc non iuencula, non leuicula, non præcax puella, sed, vt videbatur, grauis matrona, Sirenem egit. Itaque exquisitis prandijs eum, & dulci vino, verbisque vino dulcioribus paulatim inescauit, vt primùm plus adbibere, deinde etiam vino ciboque incalescere; paulò post etiam sermones de pulchra vxore ducenda libenter audire, tandem etiam salaces jocos, ac oscula amicitie admittere inciperet. Quid multa dicam? Cerea fuit ætas, flexa est, mollitaque, & tota denique illecebris irretita, factusque est adolescens mancipium & dæmonis, & voluptatis. Vsq; adeò nemo virtuti suæ, nemo moribus debet fidere. Nescit diu latere ignis: citò se aut fumo prodit, aut in flammam erumpit. Itaque & vitia animo concepta, dum crescunt, erumpunt, neque se possunt diu in occulto continere. Semen aliquamdiu

sub

sub terra latet, sed cum tempore se se exerit. Quin & vlcera ipsa tandem rumpuntur, ac saniem suam effundunt. Ita Ernestus ille, animo torus alius, externa tamen specie aliquamdiu talis permansit, qualis antè fuit. Studuit, orauit, modestiam exhibuit, sicut lychnus, qui aliquamdiu etiam extinctus caler. Et multi, pro dolor, sic fallunt, hypocritæ, laruari, palliati, sepulchra dealbata. Sed nihil fictum diuturnum. Plerumque se se sequuntur oculus & animus, atque *ex abundantia cordis, os loqui.* Math. 12. 34.
 Igitur Ernestus quoque tandem cœpit fastidire libros, fugere labores, nauscare orationes, conqueri de prolixitate diuinorum officiorum; iamque crebrius largiusque potitare; frequentius ludere, licentiùs loqui, inhonestiùs jocari, enimuero siue pueros, siue puellas ipsâ ætate innocentes, impudicis manibus inuadere; atque ea agere, quibus leges ignem decreuerunt. Præcipuè autem cupidè veniebat ad suam cognatam, apud quam comessari, diutiusque commorari, quin & pernoctare sæpius amabat. Quæ omnia ijs, qui eum antè nouerant, vehementer displicuerunt. Illi autem, quorum officium erat, magiæ reos indagare, per torturas reorum longè de eo plura arcanioraque intellexerunt. Certis enim & pluribus indicijs deprehenderunt, eum se se dæmoni, quem ei cognata, suo loco, substituerat, mancipasse; choreis veneficorum sæpius interfuisse; homicidia perpetrasse; iamque eomplures seduxisse, atque eodem crimine implicuisse, cum quibus inierat familiaritatem. Itaque iuuenis ille nobilis, familiæ vltimus, ingeniosus, doctus, antea modestus, temperans, & Angelus habitus; iam Veneris & diaboli mancipium, veneficus, homicida, & aliorum seductor fuit.

Nemo dicat, ob sua se peccata veniam ampliùs non posse impetrare; ideò neque orare, neque oculos ad cælum leuare se audere; quia quantacumque sit peccatorum vel magnitudo, vel multitudo, tamen maior est Dei bonitas & misericordia, quæ est infinita; estque Deus magis ad misericordiam, quàm ad vindictam pronus; *cui proprium est misereri semper & parcere.* Quod promissit, seruat. Promissit autem veniam, quisquis eam contrito corde perat. Nullus in eo sperauit, & confusus est; neminem despiciit, nisi qui de eo desperat. Si Deus peccatores non audi-

Mat. 18. 13.

Psal. 49. 15.

Ezech. 18. 31.

Ierem. 3. 1.

ret, frustra Publicanus dixisset: *DEVS, propitius esto mihi peccatori*; qui ob hanc orationem tamen iustificatus est. Talis iudex est *DEVS*, vt non cogatur punire peccatores, vult veniam precibus à se exigi. Immò, vt exigamus, ipse nos prouocat, iubet, instigat: *Inuoca me in die tribulationis, & eruam te*. Ideò factus est homo, vt homines in eum magis confiderent; vt eorum iudex, eorum fieret mediator & aduocatus; & errantem ouem humeris impositam reportaret. Mittit Angelos, Confessarios, Concionatores; ipse *stat ad ostium & pulsat*, & verè quosdam compellit intrare. Quare nemo est tantus peccator, qui habeat excusationem, quasi pœnitentiam agere non potuisset. Si perit, suâ culpâ perit; non negligentia pastoris. Bonum pastorem habemus *CHRISTVM*, nulli labori parcit; vigilat, attendit, omnia indagat, vt possit, quod amisit, reperire. Videte enim, quomodo hanc errantem ouiculam quæserit, & quantis modis ad caulam suam reuocârit. Iudices adolescentis miseram vicem miserati, Principi rem indicârunt, ab eo intellecturi, vnde ætatulæ huic, ac tam præsentis malo medicina fieri, & tam nobili sanguini parci posset, ne tam præclara tantæ familiæ decora vnus sanguine mergere, & tot insignes auorum imagines, hâc vnâ velut spongiâ delere necesse foret. Et illi quidem hac mente rem Principi detexerunt, Deus autem iuuenem ad viam salutis atque pœnitentiam voluit retrahere. Quanta hæc est *DEI* bonitas? Quis Rex, quis Princeps, quis dominus à subdito, & pauperulo grauissimè offensus, prior, & vltro mittit ad offendentem, eique & veniam & pacem offert? & qui vel aliquid simile veniam vltro petentibus fecit Iulius Cæsar, quantum laudatus est ob clementiam à Cicerone? Non prior tamen Cæsar gratiam obtulit, sed gratiam prius flagitantibus concessit. At *DEVS* tantæ est benignitatis, vt etiam homines roget, ne diffidant de sua bonitate. Quare non modò à conuersis suam faciem non auertit, sed etiam ad auersos vltro se conuertit, eosque ad conuersionem cohortatur. *Et quare moriemini, domus Israël? inquit, reuertimini, & uiuite*. Itemque: *Si dimiserit vir uxorem suam, & recedens ab ea duxerit virum alterum: numquid reuertetur ad eam vltià? numquid non polluta & contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata*

cata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, dicit Dominus, & ego suscipiam te.

Hoc planè fecit in Ernesto adolescente, cuius abominabiles fornicationes voluit ad Ecclesiasticum Principem, ad Episcopum & Pastorem animæ illius idcirco deferri, vt eius curâ & industriâ mitissimis modis conuerteretur. Certè Princeps vt audiit, sublatis in cælum oculis, altùm ingemuit, illudque secum, dixit: καὶ σὺ τέκνον; etiãne tu, fili, vnus es è numero istorum? què tantopere de virtute diligebam; quem tanti aestimabam de ingenio? cuius tot auorum & proauorum laudes & decora, tali sine terminantur? Inter quas cogitationes non potuit vtique lachrymas cohibere, tanto impetu, quanto animi dolore ac miseratione prorumpentes. Mox igitur cœpit de remedio, non de supplicio consultare. Nam emendationem indoles, ætas, bonorum virorum zelus, & ante omnia, diuina bonitas promittebat. Factu optimū videbatur, vt iuuenis, si extra carcerem & vincula interrogatus calamitatem suam fateretur, Religiosis curandus traderetur. Itum est ad illum, indicatum haberi de illo non leuia dumtaxat indicia, aut leuium hominum testimonia, sed certa argumenta: Principem autem velle erga eum esse clementem, neque mortem illius petere, sed correctionem; si quidem eam admitteret. Hic iuuenis, conscientia ictus, erubuit, neque multùm tergiuersatus, ingenuè detexit, à qua, & quibus modis seductus esset; quot & quàm horrenda mala perpetrãrit; ceterùm sibi pergratum fore, vt, si modus superfit, ea demonis mali seruitute liberetur. Indicatus est illi modus, & Principis iussu Patribus Societatis nostræ commissus est, qui id vnice agere iubebantur, vt si fieri posset, ex hoc jam vstulato ligno adhuc Mercurium fabricarent, educerentque captum in pristinam libertatem. Patres nostri omnem suam operam, pro eo ac par erat, pollicentur; adolescentē domum suam ducunt, noctu diuque familiarem Collegij incolam diuinis rebus, prout ætas ferebat, assiduè exercent, & sacris amuletis, Agno Dei cereo, SS. Reliquijs, aquâ benedictâ, & alijs huiusmodi armis muniunt: ne eum Acheronticus veterator, manibus iniectis, foras in antiquam siluam, & ad montana Saturnalia rapere possit. Ob quam etiã causam eius lateri semper è no-

IV.

stris vnus perdius & perniox adhærebat. Cum illo orabat, cum illo cœnabat. Eum ad templum ducebat, & reducebat. Illum de diuina misericordia, de cœli præmijs, de inferorum pœnis, & de mendacijs ac fraudibus dæmonis cauendis instruebat. Accipit curam adolescens facillè, & ad omnia bona paratum animum sapius offerebat. Sed profectò nullum est curatu difficilius, quàm magiæ peccatum. Valde enim excæcat, consuetudines inducit vehementes, occultum est admodum, & aduersarium, habet sedulò vigilantem, ac potenter impugnantem. Itaq; & prædictus iuuenis sæpe sui fuit immemor; cùm malus genius reuénit, (quod noctu plerumque factum est) persuasit ei, vt sacra, quibus bene munitus erat, tantisper seponeret: quo facto, eum è lecto raptum, ad nefandos iterum veneficorum conuentus, & diabolica tripudia duxit. Manè ante horam quartam, qua nos surgere solemus, eodem loco planè reposuit; non ita tamen cautè ac tacitè, quin sæpe vaeuus lectus, & inconcinnus strepitus à nostro aduerteretur. Is ergo reducem puerum, manè sciscitatus, Vbi ea nocte fuisset, mirabilia intellexit. Puer enim rem, vt erat, cum lachrymis & dolore candidè narrauit, promisitque semper meliora. Et verò etiam fecit. Sed non diu. Rursus enim à Stygio lauernione inuitatus, cessit rursus. Id toties factum est, vt nulla vera emendatio, sed ludus & alternatio videretur, quæ dies ad Deum, nox ad diabolum spectabat. Coacti sunt igitur nostri spem omnem quidquam proficiendi deponere. Vnde factum est, vt & PP, Franciscani in eodem vires suas experiri vellent; quibus & traditus est: sed eodem euentu. Ea propter significatum est Principi, viros Religiosos & doctos existimare, in adolescente hoc oleum & operam perdi. Inhorruit Princeps, & inter suspiria, in omnem se partem versauit. Cùm verò nihil ampliùs, quo iuari posset, occurreret, iustitiæ amans mandauit iudicibus, irent, & secundùm Iura ac leges decernerent. Versata ergo fatali vrna, prodijt feralis sententia, vt adolescens altero die capite minueretur. Quod vt ritè fieret, ad nostros misit Princeps, qui adolescentem, circa octauam matutinam in arcem deducendum, ad supremum ictum parare satagerent: præstare, vt semel resipiscens ac pœnitens moriatur, quàm vt to-

ties

ties recidat, ac tandem cacodæmoni victoriam relinquat. Quòd si fictè ostendat, se esse poenitentem, adhuc satius esse, vt solus pereat, quàm vt complures adhuc alios seducat. Certè sic iustitiæ iri satisfactum, neque ob indulgentiam atq; conuiuentiam, hoc crimen in commune Reip. exitium redundaturum. Vbi igitur, altero die, diluculauit, circa horam septimam, nostri (inter quos fuit eius adolescentis Præceptor, qui hæc scriptis mandauit) ad iuuenem iuerunt, & quidem in plumis adhuc, sine omni cura & metu iacentem. Faustum ergo diem apprecati, *Qui viuis, inquit, Erneste? Bene,* respondet Ernestus. Et quia coram suo Præceptore illum puduit in lecto hære, vestes poposcit; ijsq; raptim indutus, ad nostros, *Bene,* inquit, *uino PP. Numquid vultis? qui tam manè adestis?* Cui illi lachrymabili voce: *Nihil aliud, mi Erneste, nisi vt melius viuas. Quam viuis vitam, misera est. Ad meliorem animum erige. Deserenda illa est, & beata illa æternum fruenda. Detestare priorem, & ad alienam te para, ad quam jam jam migrabis. Age nobiscum arcem pete. Præstat sponte ire, quàm duci; parere, quàm cogi. Sernorum hoc est, illud generosorum.* Ernestus ad hoc nihil turbari, sed ac si noua quædam ex India acciperet, blandè subridens, *Bonus ait, Deus est, & benignus Dominus: Vos bono animo estote.* Et, cum dicto pallium sumens, intrepidus ad arcem cum illis ambulat. Eò vbi peruentum est, læto vultu locos omnes circumspexit. Hic lusi, inquit, ibi potaui, alibi saltari: ibi seduxi duos, ibi hoc, ibi illud factum est. Erat in aula arcis conclaue quoddam, in quo mortis theatrum extructum, & nigro vndique panno fuerat obuclatum, illuc introductus adolescens, postquam triste pægma vidit, & seueros circumsecentes Rhadamantos, reperiè mutatus, omnisq; generositatis oblitus, cœpit subsistere, tremere, toto corpore concuti. Multus in ore pallor, frigidusq; sudor per omnes artus ibat. Multoq; magis vidit rem seriò agi, postquam accessit carnifex miseram victimam ad ferrum recipiendum denudaturus. Supremo hoc in discrimine adolescenti vox redijt, qua recuperata, discurre, fugere, clamitare miserum in modum cœpit: *Itane ego adolescens, qui vix cœpi vitam, vitam amissurus sum? ita in tam ferrea fata sim natus, vt nullus clementia sit locus? Parcite atatis flori,*
qui

qui viri estis; parcite nobilissima, & de vobis ipsis tam bene merite familia, cuius ego unicus supersum surculus. Unico ictu quanta decora cadent, quot vulnera fient? Denique qua potuit vocis contentione, vociferatus est: Ergone aliud nullum pro me occurrit remedium, quam sterni? Ergo omnia obticere patrocina, omnium obriguerunt lingua? nec quisquam est, qui pro me oret? aut peroret? O me infelicem! Mouit ea res ad vnum omnes, & ita, vt nemo ficcis oculis amplius adesse sustineret, iudicesque ipsi consternati Principem adirent, & pro rei vita oratores fierent. Interim adolescens ad sua reducit. Princeps omne negotium amplius expendit, ac post dies aliquot e suis mittit virum aetate prudentem, consilij grauem, qui adolescenti persuadeat, vt sibi suaque saluti consulat, tandemque seria constantia flagitiosa commercia missa faciat, futurum, vt apud omnes, & ipsum adeo Principem antiquo loco sit. Sed interea & Satan suis rebus non defuit, qui omnis generis illecebris puerum penitus dementauit. Legato igitur ad se misso, *Obstupesco referre, mi Domine*, dixit: *Si tu vidisses, qua ego vidi, idem fieres, qualis ego sum. Et si talis non essem, iam fierem.* Nimirum, vt huiusmodi homines etiam alij saepe facti sunt, postquam in manum magistratus peruenerunt, *tunc diabolus nihil aliud satagit*, ait Grillandus, *nec laborat in alio, nisi in persuadendo, vt persistant in sententia & vsque in vita finem perseuerent.* Ad hoc nonnumquam illis fictum quoddam caelum ostendit. Ad hoc exultorum animas velut beatas representat. Ad hoc promittit, si ducantur, si in ipso supplicij loco sint, se istorum corpora vel e laqueo & stamma palam erepturum, vel phantasma substituturum, vel effecturum, vt ignem penitus non sentiant. Quare, si mori illos contingat incendio, mortem illam cruciatibus expertem fore; sed migraturos ex huius vitae miserijs, absque vilo supplicij sensu, in mirabilem quamdam futurae vitae beatitudinem. & illos translatos daemones similes fore, iisdem viribus, opibus, scientia, potentia, voluptatibus, quibus (egregijs sane) daemones polleant, donandos. Sic fallit mendax. Haec multa que alia Legatus, sed omnia frustra opposuit. Videns igitur se actum agere, Principi retulit, rem esse desperatam, iuuenem obstinasse. Princeps ergo, misericordia in iram versa, omni spe deposita, mandauit,

Grilland de
Sortileg. q. 9.
n. 2.

dauit, vt irent ad iustitiæ amissim; negotiumque peragerent. Instruitur rursus eadem, eodem in loco, lugubris scena: reduci- tur reus, qui inter duos è nostris ferale denuò theatrum alacris ascendit. Monetur, vt pœnitentiam agat: nihil sibi pœnitentiâ opus esse, ait. Mox tamen, vbi ab omnibus alijs conclamatum esse vidit, instat rursus clamores suos repetere, è manibus elabi, angulos & latebras quærere. Nostri ingerunt æternitatem; ro- gant, pœnam, pro suo merito, lubens acceptet; fore eam non solum in satisfactionem pro peccatis, sed etiam ad maius incre- mentum gloriæ. Ille nihil talium audire, continuare clamores, lamentari mortem. Instant nostri, per Iesv Christi sanguinem, per salutem eius, saltem peccata sua detestetur; actum esse de hac vita; illam beatiorem non negligendam; caueat, ne æter- num miser esse velit; superesse adhuc spem veniæ à Deo impe- trandæ, ab hoc momento pendere vel tristem, vel beatam æter- nitatem. Sed sardo prorsus omnia canebantur. Iubent igitur iudices, vt carnifex obseruet opportunitatem, quâ visâ, tra- gœdiæ finem decretorio ferro, quo possit modo optimo, impo- nat. Factum: nam puer sui inops, inter clamores, & discursio- nes, tandem sub ictum venit, ferrum accepit, & sine vllò do- loris signo, vel alio pietatis argumento cecidit in terram. Vti- nam non etiam in æternum rogam cecidisset!

In hoc adolescente egregie nobis huius mundi, & in eo pereuntium typus proponitur. 1. Cui fidamus, si tales flores degenerant? Immò quis sibi fidat, si tales audiat hominum mu- tationes? 2. Hinc facillè omnes possunt discere, quàm pericu- losa res sit, si iuvenes cum feminis sint familiares. Nemo dicat, cognatas esse, ad quas scribat absentes, aut cum quibus ludat presentibus. Domesticus ignis æquè potest incendia serere, at- que alienus. Multi à sororibus, multi à suis proprijs matribus seducti fuerunt; sicut Adam ab Eua, Eua à diabolo seducta fuit. 3. Et si solum fornicationis peccatum est satis magnum, tamen solum non manet. *Qui enim spernit modica, paulatim decidet: Eccli. 19. 1.* & vsu ipso crimen eleuante, etiam maiora audebit; sicut facillè de morbo in morbum venit, qui non occurrit venienti. *Vt enim pij homines de virtute eunt in virtutem: ita impij semper* Pfal. 83. 9.

Q999

sunt

sunt in descensu; & est sæpe vnum peccatum alterius causa, sæpe etiam pœna. Itur, vt otium non sentiat, visitantur puellæ; fit confabulatio; risus; bibitur; saltatur; peccatur. *Pfal. 68. 28.* *Ap- pone iniquitatem super iniquitatem eorum,* ait Psalmista, & *non intrent in iustitiam tuam.* Et Oseas: *Maledictum & mendacium, & homicidium, & furtum, & adulterium inundauerunt, & sanguis sanguinem tetigit.* Hinc toties contingit, vt, more iuuenis istius, libido cum muliere incipiat, cum dæmone finiatur. Certè quisquis scortatur, periculo se se exponit cum ipso dæmone libidinandi. Potest enim & solet se se in *Angelum lucis transfigurare,* quantò magis in formam meretricis? Quo facto etsi non illico sit magus, quem diabolus sic decepit; habet tamen diabolus in eum magnam potestatem alliciendi, terrendi, irretiendi. Videant igitur cui se se periculo exponant vel viri, vel feminae fornicantes. Nam si eò deuenerint, vt cum dæmone sub larua mulieris latente peccent, iam hamum vorarunt; illico se deteget; illico homagium extorquebit. Quòd si dæmoni malo semel homagium præstet, iam sunt in Labyrintho, vnde educi non possunt, nisi diuina quadam Ariadna; & fortibus vinculis tenentur, sicut huic puero accidit; quem impœnitentem quoque Princeps è medio sustulit, ne iam maledictionem incurreret, quam iustitiæ negligens magistratus habet metuendam.

VI.

Neque enim magis ac veneficis prodest tantùm, si viâ iustitiæ aut impediatur à sceleribus accumulandis, atque thesaurizandis sibi supplicijs inferorum, aut saltem euadant miserimum cacodæmonis jugum, (nam etsi verè pœnitentiam agant, tamen totâ vitâ suâ impugnantur, & insidias patiuntur, & rari sunt, qui non iterum, iterumque, & sæpe sæpius relabantur, mortis autem supplicio, & multa luunt, & tentationes effugiunt) verùm ipse magistratus quoque, etsi charos, & commendatos, etsi consanguineos nôrit diabolo auctoratos, quorum pro dolor nimia est vbique multitudo, diuinis & humanis legibus obstringitur, vt in eos inquirat, conuictos damnet, ne se damnet, ne Rempublicam vindictæ diuinæ obijciat. Reis certè melius est hîc vri, & hîc secari, quàm æternis flammis addici. Hic rogos tolerabilior est, quàm infernus. Magistratui autem zelum

zelum injicere debet, quòd & communitati vtile sit, remoueri ex ea homines veneficos, impios, perniciosos, qui illud horrendum sacramentum Orco dixerunt, quòd velint ad nocendum hominibus & pecoribus semper esse intenti & vigilantes; quiq; non solum propria malitia, sed etiam damnati spiritûs suggestionem, mandatis, verberibus & plagis aguntur, ad alios in idem flagitium pelliciendos; ad ciendas tempestates; ad grandines & fulmina elicienda; ad segetes inficiendas; ad infantes effodiendos; ad impediendum matrimonij vsûm; ad procurandos abortus; ad omnis generis morbos mortésq; equis & vaccis, hominibus & bestijs procurandas; ad infandas libidines exercendas; ad ignominias maximas hostiæ sacræ, Christo, Diuis omnibus inferendas. Denique nullum est malum, quod ab his non perpetretur. Devm ipsum abjurant, eiusq; loco spiritum immundissimum pro Deo suo colunt, adorant, venerantur. Herodes, eos, qui illum obscuris natalibus oriundum dixerunt, iussit necari. Reges, & Imperatores, si quispiam vel verbulo eorum lædat maiestatem, quàm retinentes sunt suæ authoritatis? quàm accuratè jubent testes audiri, & colligi documenta? quæ si habeantur, parata sunt supplicia, stant cruces, expectat gladius, patent exilia, & prompti sunt omnes ad puniendum ministri; at verò, si Proserpina, si Hecate, si in vota vocatur crudelissimus humani generis inimicus, si procumbitur ante fallacissimum promissorem, & mendacij patrem, dicentem: *Hæc Matth. 4. 9. omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me;* si Plutoni Stygio sacrificia offeruntur; si diabolus in æternæ majestatis throno collocatur; nemo est, qui vindicet, nemo qui illatam Numini injuriam puniat. Pauperculo, & fame presso, si furetur, certa est furca, laqueum non euadit; at venefico impunè est, si colonis messes ex agro, vicinis pecora è stabulo, amicissimis quibusque sanitatem & vitam, Deo ipsi honorem & gloriam furetur.

Hæc crimina aliqui molli brachio persequuntur; aliqui tamquam oculra censent negligenda; nonnulli etiam putant, ob pericula innocentibus impendentia, puniri non posse. Neque enim desunt sagarum aduocati, vel quia coniugibus suis & cognatis metuunt; vel quia suamet causam agunt, rogumq; ipsi

VII.

Qqqq 2 ipf

ipsi timent, si proximus ardeat Vcalegon. Hi, quoniam crimen ipsum palam defendere non possunt, nec audent, tortis legum interpretationibus, intricatis processuum difficultatibus, imperitorum quorundam iudicum erroribus, maleficos ita muniunt, ut eos aggredi, quaestioni subijcere, aut damnare non audeant, Zelosi aliam, & iustitiae amantes magistratus. Audiant hi, quid Franconiae dux erga ephelum; erga tam charum ephelum, erga tantae nobilitatis ultimam stirpem decreuerit; audiant, & imi-

Deuter. 18. 9. tentur. Audiant ipsam diuinam legem Israëlitis datam: *Quando ingressus fueris Terram, quam Dominus DEVS tuus dabit tibi, caue ne imitari velis abominationes illarum gentium: nec inueniatur in te, qui lustret filium suum, aut filiam ducens per ignem: aut qui ariolos sciscitetur, & obseruet somnia atque auguria, nec sit maleficus, nec incantator, nec qui pythones consulat, nec diuinos, aut quarat à mortuis veritatem. Omnia enim hac abominatur Dominus, & propter huiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo. Perfectus eris, & absq; macula cum Domino DEO tuo. Gentes ista, quarum possidebis terram, augures & diuinos audiunt: tu autem à Domino DEO tuo aliter institutus es. Vbi serio expendendum est, quod dicitur: Et propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo. Ecce quot gentes deletae sunt, propter eos, qui daemonebus seruierunt. Quod ipsis*

4. Reg. 17. 16. quoque Israëlitis euenit, quando dereliquerunt omnia praecepta Domini DEI sui: feceruntq; sibi constatiles duos vitulos, & lucos, & adorauerunt uniuersam militiam caeli: seruieruntq; Baal, & consecrauerunt filios suos, & filias suas per ignem: & diuinationibus inserebant, & augurijs: & tradiderunt se, ut facerent malum coram Domino, ut irritarent eum. Iratusq; est Dominus vehementer Israëli, & abstulit eos à conspectu suo, & non remansit nisi tribus Iuda tantummodo. Sed nec ipse Iuda custodiuit mandata Domini DEI sui: verum ambulauit in erroribus Israëli, quos operatus fuerat. Ita serpit hoc malum, contagio quodam. Propagata est autem cum peccato etiam poena peccati. Quid postea acciderit Manassi,

4. Reg. 23. 11. recenset sacer codex in hunc modum. *Quia fecit Manasses rex Iuda abominationes istas pessimas, super omnia, quae fecerunt Amorrhæi ante eum, & peccare fecit etiam Iudam in immunditijs suis: propterea hac dicit Dominus DEVS Israëli: Ecce ego inducam mala super*

super Ierusalem, & Iudam: ut quicumque audierit, tinniant amba aures eius. Et extendam super Ierusalem funiculum Samaria, & pondus domus Achab: & delebo Ierusalem, sicut deleri solent tabula: & delens vertam, & ducam crebrius stylum super faciem eius. Quid mirum, si, ob eadem scelera, nunc quoque eadem supplicia decernantur? Eant igitur, qui ad clauum sedent, & mala hæc publica vel patiantur, vel tollant; ut valeat apud eos lex illa: *Vir, Leuit. 20. 27. sue mulier, in quibus pythonicus, vel diuinationis fuerit spiritus, morte moriantur.*

Hæc idcirco exaggeratiùs fuerunt explicanda, quia inter grauiſſimas tentationes hæc non est minima, quæ ipsos Magistratus, ipsos Principes pulſat, ut cum ſcleratiffima hominum sæcæ conuiuentiùs agant, vel quia deſunt miniſtri; vel quia ſumptibus parcunt (qui tamen ex fiſco poſſent haberi plerumq;) vel quia difficultate terrentur exequendi. Eſt enim difficile negotium agere cum veneficis, & eorum magiſtris diabolicis. Quoſdam propria conſcientia abſterret; timent enim vel ſibi, vel ſuis. Et quàm pauci ſunt in magiſtratu, qui de hac juſticia à ſe omiſſa pœnitentiam agant; immò, qui hanc iniquitatem ſuam confeſſeantur? Atque hæc eſt prima clafſis eorum, qui ſine pœnitentia moriuntur; quia enim plurimi putant, liberum ſibi eſſe, vel punire, vel conuiuere, neque peccatum quidem cenſent eſſe, officij ſui neglectum, ſi magos & ſagas relinquunt impunitos. Pauperculi fures, quos inopia & fames ad clependum adegit, collo luunt, quod manu peccauerunt, cogunturque ipſi fieri longi, ſi longos digitos habuerunt: & iſti grandinum, tempeſtatumque coactores, iſti tot homicidiorum & ſacrilegiorum patratores, ſi ne pœna ſuauentur in homines & pecudes graſſari? Quis non videat, eorum eſſe fautores, ſocios, & cooperatores, quorum officium eſſet, eos è medio tollere? Quando autem hoc peccatum agnoſcunt? quando confeſſentur? Diſſimulat quidem hoc Deus, dum viuunt, & expectat, donec ad illius tribunal ipſi Iudices veniant. Vnde ait: *Cùm accepero tempus, ego juſticias iudicabo. Pſal. 74. 3.*

Altera clafſis eorum, qui ſæpius ſine pœnitentia hinc emigrant, eſt ipſorum veneficorum. Tameſi enim nec dici debeat, nec credi, magos & magas numquam pœnitentiam agere, cùm de S.

Cypriano, & Theophilo, perspicua exempla contraria habeantur; rara tamen admodum ea sunt exempla. Quia hoc hominum genus longa consuetudine flagitiorum excecatur & induratur, ut salutaria nec videat, nec sentiat. Et sanè malitia abiurantium Deum, & Diuos omnes cælités, meretur etiam à Deo & Diuorum patrocinio desereri. Et quamuis nonnulli, maxime cum in manum & gladium magistratûs incidunt, poenitentiam agant, à Confessario diligenter vigilante inducti: multi tamen etiam tunc tantum simulant poenitentiam, ut saltem in oculis hominum bene mori videantur, hypocriſi nimium assueti. Ad

Matth. 12. 31.

hos accommodari potest illud: *Omne peccatum, & blasphemia remittetur hominibus, Spiritus autem blasphemia non remittetur. Et quicumq; dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei, neque in*

Marc. 3. 29
& Luc. 12. 10.

hoc saculo, neque in futuro. Itaque Spiritus blasphemia, est blasphemia in Spiritum S. Ex quo loco nascitur quaestio, qua S. Augustinus nullam censet esse, in sacra Scriptura, maiorem. Quid enim est peccatum contra Spiritum S. aut quomodo nec in hoc, nec

S. Augustin.
serm. 11. de
verb. Dom.

in altero seculo remittitur? Idem S. Augustinus aliquando peccatum contra Spiritum S. dicit, esse finalem impoententiam: aliquando ait, in Spiritum S. peccare eum, qui in Ecclesia remitti peccata non credens contemnit tantam diuini muneris largitatem, & in hac obstinatione mentis diem claudit extremum:

S. Augustin.
in qq. exvtror.
que Testam.
q. 102.

aliquando desperationem indulgentiæ Dei vocat peccatum in Spiritum S. Hæc peccata sunt quidem contra Spiritum S. non sunt tamen blasphemia, de qua Christus loquitur, & quæ in contumeliosis verbis consistit. Vltimò, & ad mentem Christi hoc loco, peccatum in S. Spiritum docet esse, opera Spiritus S. scienter dæmoni tribuere. Cum enim Pharisei dicerent, Christum in Beelzebub eijcere dæmonia, quæ ille in digito Dei, hoc est, in Spiritu S. eijciebat, manifestè opera Spiritus S. dæmoni tribuebant, adeoque in Spiritum S. blasphemabant; unde veniam non merebantur, quia nullam habebant excusationem. Itaque peccatum hoc in Spiritum S. numquam remittitur, non quòd remitti non possit (cum fides doceat, nullum peccatum esse, quod à Deo remitti non possit) nec propterea, quòd de facto numquam

remit-

remittatur, sed quòd qui in Spiritum S. peccant, nullam habeant peccati excusationem, atque idcirco natura sua veniam non mereantur, quemadmodum & venefici, qui mera malitia Deum negant, & abiurant, etiamsi videant sanguinem è vulnerata à se hostia promicare. In alijs plerisque peccatis aut ignorantia, aut infirmitas, si non omnino, saltem aliqua ex parte excusat. Hinc illud legimus: *Misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci.* Et: *Ipse cognovit figmentum nostrum, recordatus est, quoniam pulvis sumus.* Compendiosè, ad propositum nostrum ait S. Chrysostomus, ideò dici hoc peccatum numquam remitti, quia difficiliùs remittitur: sicut alibi Christus dixit, impossibile esse, vt dives in regnum cœlorum intrer, non quòd DEO, sed quòd natura sua sit impossibile.

Tertia classis eorum, qui difficiliùs agunt pœnitentiam, ac frequentiùs sine ea moriuntur, est Atheorum, Ethnicorum, Idololatrarum & Iudæorum; immò in hæresi etiam sua pertinaciter permanentium. Quia *qui non credit, jam indicatus est.* His accedit quarta classis in malo obstinatorum; & sunt nonnulli adeò superbi, vt instar Luciferi & Angelorum eius flecti se non sinant, ne, si peccatum suum retractent, errasse videantur. Quinta classis est diuitem, qui opibus grauari plus habent impedimenti, quàm alij, præsertim si, ob iniustè possessa, ad restitutionem teneantur, quam pecuniarum, sicut & famę restitutionem, quia difficile est facere, multi pereunt. Haud frustra Ludouicus Galliarum rex, quem Pium vocauerunt, dixit: *Molestissimum esse, vt ablatas iusto Domino restituere,* ita enim agglutinetur pecunia, & nominis ac famę (quæ per honoris restitutionem periclitatur) amor, vt pars aliqua à corpore auelli videatur, si ventum sit ad restitutionem. Quàm durum est, opes diu possessas, annuos census, tot millia refundere, contrahere familiam, laucitias, amittere sustentationem liberorum? Luculentissimum huius rei exemplum recenset S. Antoninus, alio à nobis loco memorandum; & aliud Cantipratanus: illud de patre, istud de matre ob iniusta bona filijs relicta, damnatis. Nobis hîc sufficiat id, quod Carolus Scribanus vir longa rerum tractatione, & difficillimis in mercatura quæstionibus exagitantis versatissimus pronuntia.

S. Athanas. hom. in hæc verba. S. Ambr lib. 2. de pœnit. c. 4.

1. Tim. 1. 13.

Psal. 102. 14.

Matth. 19. 23.

IX.

Ioan. 3. 18.

Ionuil. in vita cap. 94.

S. Antonia.

2. part. summa cap. 7.

§ 3. tom. 1.

Thom Cantiprat. lib. 2.

Apum. c. 54. n. 18.

nuntiavit: Tria potissimum flagitia homines in perniciem trahere: superbiam, luxuriam, & avaritiam; sic tamen, ut per Sacramentum pœnitentiæ ex 100. superbis facile ad 50. ex 100. luxuriosis ad 80. ex 100. verò avaris, vix tres salventur, idq; ob annexam restitutionem, quæ difficillima accidere solet. Notum est autem illud: Non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum. His omnibus addo ultimam classem eorum, qui salutem suam flocci facientes, vel semper assuescunt in vetera peccata relabi, unde & in ultimo agone, etiam confessi, in odium & vindictæ appetitum, in delectationem Veneream, in blasphemiam relabuntur; vel certè non curant, ut vigilantes aduentum Domini expectent, sed toto anno non confitentur, immò toto quinquennio, decennio, & tempore longiore. Hinc, sine pœnitentiâ, in fluminibus aut mari demerguntur; hinc in ebrietate lapsi cervicem frangunt; hinc ferro vel plumbo trajiciuntur, & repentina morte occupati, antè se æternum damnatos, quàm ferè mortuos reperiunt. Cuius id culpa accidit? nonnè ipsorummet? Nam Christus fideliter monuit: *Vigilate, quia nescitis, quâ horâ Dominus vester venturus sit. Quæ monitio tantò attentius est observanda, quia etiam pios, & doctis perseverantia non est promissa.*

S. Augustin.
epist. ad
Maced.

Matth. 24. 42.

C A P V T LXII.

Hominis docti & pij, sub mortem, à tentatione superati, meritò omnibus tremendum morituris exemplum proponitur.

I.

VBET nos Servator monendo & corripiendo fratres nostros lucrari, quorum vnus, ut generosus equus filo, aut virgæ umbrâ, vel nutu, vel verbo se finit regi ab altero solo; alius qui, ne feratur in vitia, freno; atque ut ad virtutem impellatur, calcaribus indiget: ac, ut pertinacibus caballis progredi nolentibus ignis subijcitur, ita Acheronticis flammis est excitandus. Quare cum illi vnus medicus non sufficiat, addit Christus, *Si autem te non audierit, adhibe adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium testium stet omne verbum. Quod & ego nunc faciam. Nam historiæ à me recensendæ, ac fidei il-*

Matth. 18. 16.

lius